

תורה ממרום לפרשת ניצבים

היחיד והיחד

מאת : עזרא מרום

בס"ד

פרשתנו פותחת בפסוק : " אתם ניצבים היום לפני ד' אלוקיכם... מחוטב עציך עד שואב מימך". הסיומת של הפסוק טעונה בירור שכן בנוהג שבועולם מקובל הכלל : " בגדול החל ובקטן כילה" ולפי זה היה צריך לכתוב : מהמלך עד שואב המים. בפועל כתובים בפסוק שני סוגי אנשים שווים במעמדם הנחות, חוטב העצים ושואב המים. נציין 3 תשובות לשאלה זו:

1. "מחוטב עציך עד שואב מימך" מביע את הרעיון שראש השנה הוא יום הדין לכל סוגי האנשים גם הרעים וגם הטובים. חוטב העצים מייצג את האדם הרע שהורס ומשחית את הטבע וכורת את העצים שפירותיהם מזינים את האדם. לעומת זאת שואב המים מסמל את האדם הטוב שמביא מים המשמשים שתיה לאדם ולבהמה ובאמצעותם גם משקים את העצים והצמחים ובכך תורם לצמיחה, פריחה ולבלוב של הצומח.

2. "מחוטב עציך עד שואב מימך" מתייחס לתקופה שבה עומדים לדין ובמהלכה אפשר לחזור בתשובה. מחוטב עציך מרמז על ט"ו באב שבו הפסיקו לחרות את עצי המערכה ששימשו לקרבן עצים. לפי הגמרא בתענית דף ל בט"ו באב תש כוחה של חמה ולכן אינה ממיתה את התולעים שבעצים ולכן אי אפשר להקריבם. "שואב מימך" מרמז על שמיני עצרת, חג ניסוך המים. באופן זה התקופה של אפשרות לחזור בתשובה מורחבת ומשתרעת מט"ו באב עד שמיני עצרת

3. "מחוטב עציך עד שואב מימך" מבטא את הרעיון שבכל הדורות ראש השנה מהווה יום הדין. החל מהיהודי הראשון, אברהם אבינו, שנאמר עליו בעקידת יצחק : ויערוך את העצים ועד לאליהו הנביא-מבשר הגאולה- שעליו אומר הנביא : "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה". (ישעיהו י"ב,3)

פרשת ניצבים חותמת סדרת פרשיות הכוללת את נאומו של משה לפני העם העומד להיכנס לארץ ישראל. בפרשות הקודמות : שופטים, כי תצא וכי תבוא פונה משה אל העם בלשון יחיד והן עוסקות בחיזוק הערכים של כל יחיד. פרשת שופטים עוסקת בהצבת גבולות ומסגרת ליחיד, פרשת כי תצא – בהתגברות על היצר ופרשת כי תבוא עוסקת בחיזוק האמונה של כל יחיד. לעומת זאת בפרשת ניצבים הפניה בלשון רבים: "אתם ניצבים היום כולכם...ראשיכם, זקניכם...כל איש ישראל". אחרי זה שוב פונה משה אל העם בלשון יחיד: "למען הקים אותך היום לי לעם והוא יהיה לך לאלוקים." עם ישראל עומד לפני הכניסה לארץ במטרה להקים בית פרטי ובית לאומי. העם זקוק לחיזוק. משה מכנס אותם ומדגיש בפניהם את המסר: רק כעם אחד תוכלו להתגבר המכשולים העומדים לפניכם. הרגשת "הביחד" מורכבת משני ממדים : היחיד והקבוצה: לכל יחיד יש תרומה יחודית וכל אחד תורם לקבוצה שנותנת כח ותמיכה ליחידים. משה מלמד אותנו את החשיבות הגדולה של לקיחת אחריות וערבות הדדית. משה אומר להם: "ולא אתכם לבדכם אני כורת את הברית...כי את אשר ישנו פה היום ואת אשר איננו עמנו" הוא מדגיש כמה כל אחד באופן אישי חשוב ומיוחד אך מאידך עליו להיות מעורב עם הציבור ולהפגין מחויבות לכלל ישראל כגוף אחד. משה מזהיר את העם מפני אלה שחושבים: "כי בשרירות ליבי אלך" (דברים, כ"ט 18) ולא איכפת לי מאחרים. העונש שלהם יהיה כפי שנאמר מיד בפסוק שלאחריו: "והבדילו ד' לרעה מכל שבטי ישראל".

גם האור החיים הקדוש- רבנו חיים בן עטר זצוק"ל – אומר אותו רעיון על הערבות ההדדית ומזכיר את הסיפור של רבי שמעון בר יוחאי בנושא זה: ספינה מלאה אנשים הפליגה בלב ים. אחד הנוסעים קדח חור באניה מתחת למקום מושבו. אמרו לו הנוסעים: אתה עומד להטביע את הספינה. אמר להם אני קודח את החור תחת המושב שלי שאני שילמתי כסף תמורתו ואין זה עסקכם!. אותו אופן כל אחד מישראל משפיע במעשיו על כלל ישראל: "אם אחד מישראל מתנהג טוב, מביא ברכה על כל העולם, ואם לאו כל העולם נענש".

הלקח המוסרי הנלמד מהאמור לעיל: לכל יחיד יש תפקיד והשפעה בתוך הקבוצה שבה הוא חי : משפחה, קהילה, עיר ועם ישראל כולו. רעיון זה מתבטא במאמר חז"ל : " עשה מצוה אחת היטה את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות. עשה עבירה אחת היטה את עצמו ואת העולם כולו לכף חובה". הוא אשר אמרנו יש השפעת גומלין בין היחיד והיחד.